

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

ÖLÜM ÜZERİNE

FRANCIS BACON

İnsanların ölümden korkması, çocukların karanlık bir yere girmekten korkmalarına benzer. Çocukların doğal korkusunu masallar nasıl arttırırsa, insanın ölüm korkusu da öyle artar. Ölümün, günahların bir karşılığı, başka bir dünyaya geçiş olarak görülmesi, hiç kuşkusuz kutsal, tanrısal bir düşüncedir. Ama nasıl olsa ödenmesi gereken doğal bir borç olduğundan, ondan korku duymak budalalıktır.

Bununla birlikte, dinsel düşüncelere arasıra gurur ile kör inancın karıştığı da olur. Kimi keşişlerin yazdığı çile kitaplarında, insanın, bir tek parmağının ucu sıkıştırıldığında ya da işkence gördüğünde nasıl canının yandığını düşünerek, bundan bütün gövdenin çözülüp dağılması demek olan ölümün acısına pay biçmesi gerektiği söylenir; oysa ölüm çoğu zaman üyelerimizden birinin acımasından daha az acı verir, çünkü gövdemizin en önemli üyeleri, acıyı en çok duyan yerlerimiz değildir.

Yapmacıksız bir filozof, doğal bir insan olarak konuşan bilge kişi, ne güzel söylemiş: "Pompa mortis magis terret, quam mors ipsa." inlemeler, dövünmeler, soluk bir yüz, ağlayan yakınlar, kara yas giysileri, gömme törenleri gibi şeyler ölümü korkunç gösterir. Gözden kaçınmaması gereken bir nokta, insan yüreğinde bir tek duygunun bile ölümü alt edecek güçten yoksun olmadığıdır; dolayısıyla ardında savaşı kazanabilmesine yardımcı olacak bunca dayanağı bulunan insan için ölüm hiç de korkulacak bir düşman değildir.

Öç, ölümü yener; sevgi küçümser; onur özler; üzüntü koşa koşa gider ona; korku ise onu önceden benimser; üstelik tarihte okuduğumuza göre, imparator Ottho'nun kendi canına kıymasından sonra, duyguların en incesi olan acıma duygusu, birçok kişiyi efendilerine bağıllıklarından dolayı ölüme yöneltmiş.

Evet, Seneca ölümün bir alınganlık ya da bıkkınlık yüzünden de özlenebileceğini söyler: "Cogita quamdiu eadem feceris; mori velle, non tantum fortis, aut miser sed etiam fastidiosus potest." Bir insan yiğit ya da mutsuz olmasa bile, hep aynı şeyleri sürekli yapmaktan bıktığı için de ölmek isteyebilir.

Ölümün yaklaşmasının olgun ruhlarda pek az bir değişiklik yarattığı da, önemsenmeyecek bir şey değildir, çünkü böyle ruhlar son anlarına dek aynı kalırlar. Augustus Caesar bir selamla ölür: "Livia conjugui nostri memor, vive et vale." Tiberius, ikiyüzlülüğü içinde ölür, Tacitus'un da dediği gibi: "Lam Tiberium vires et corpus, non disimulatio deserebant." Vespasianus, oturaklı iskemlesi üzerinde, bir şaka yaparak ölür: "Ut puto deus fio" Galba ise "Feri, si ex re sit populi Romani," diyerek uzatır boynunu ölüme. Septimus Severus, var gücüyle çalıştığı sırada, iş başında ölür: "Adeste, si quid mihi restat agendum."

Çoktur buna benzer örnekler Kuşkusuz, Stoacılar da ölüme çok fazla önem veriyor, büyük hazırlıklarla onu olduğundan daha korkunç bir şey gibi gösteriyorlardı. "Oui finem vitae extremum inter munera ponat naturae" diyen kişi, daha güzel söyler Ölmek de doğmak gibi doğal bir şeydir; yeni olan bir bebek için, doğmak da ölmek kadar acı verir. Bir yararlılık göstermeye çalışırken ölen kimse, kızgın bir kavgada yaralanıp da yarası sıcakken acı duymayan kişiye benzer; dolayısıyla kendini iyi bir iş görmeye adanmış kararlı insan, ölüm korkusundan uzak olur. inanın bana, şarkıların en tatlısı, bir insanın gönlündeki yüce amaçlarıyla umutlarına eriştiği an, "Nunc dimittis". Ayrıca, yüce bir ürün kapılarını açmak, çekememezliğin kökünü kurutmak da ölüme özgü şeylerdir: "Extinctus amabitur idem." (AnkaraLife: Sertaç Kantarcı)